

**ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ**

**Επιμνημόσυνος Λόγος της Υπουργού Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας στο
Εθνικό Μνημόσυνο των Ηρώων της κοινότητας Τσάδα**

Κυριακή 17/3/2024, ώρα 8.30, Ιερός Ναός Παναγίας Χρυσελεύσης, Τσάδα

Με αισθήματα χρέους και βαθιάς συγκίνησης αποδίδουμε εδώ, στον Ιερό Ναό Παναγίας της Χρυσελεύσης στην Τσάδα, την οφειλόμενη τιμή στη μνήμη των τεσσάρων ηρώων της κοινότητας. Μνημονεύουμε και τιμούμε τον ήρωα-σύμβολο του αγώνα της ΕΟΚΑ Ευαγόρα Παλληκαρίδη, τον ήρωα-πεσόντα στις μάχες ενάντια στην τουρκική ανταρσία του 1963-64 Βλαδίμηρο Ηρακλέους, τον ήρωα πεσόντα εν ώρα καθήκοντος Ανδρέα Χριστοδούλου και τον ήρωα-πεσόντα κατά τη διάρκεια της τουρκικής εισβολής του 1974 Ηρόδοτο Σάββα, οι οποίοι, με απόλυτη προσήλωση στις αξίες της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, θυσίασαν συνειδητά τη ζωή τους για την πατρίδα μας.

Κυρίες και κύριοι,

Το παράδειγμα των ηρώων αλλά και των ανώνυμων πρωταγωνιστών που όρισαν με τη δική τους διαδρομή την πορεία τούτου του τόπου, αποτελεί για μας φάρο φωτεινό. Το δικό τους ανάστημα, που ορθώθηκε ασπίδα υπέρ πίστεως και πατρίδας και ανάχωμα στις όποιες επιβουλεύσεις των κατακτητών, έγραψε και διδάσκει ιστορία.

Την πιο χρυσή σελίδα της πολυτάραχης Ιστορίας της Κύπρου μας αποτελεί ο απελευθερωτικός αγώνας της ΕΟΚΑ 1955-59. Ένας αγώνας που αντανάκλούσε την έντονη διαμαρτυρία ενός λαού έναντι στην αδικία μέσα στην οποία ζούσε και στην περιφρόνηση μέσα στην οποία τον κρατούσαν οι άγγλοι κατακτητές. Νεαροί αγωνιστές, έφηβοι μαθητές, φλογισμένοι ιερείς, δάσκαλοι, γυναίκες, ηλικιωμένοι, ακόμα και μικρά παιδιά, ένωσαν τις δυνάμεις τους, συμμετείχαν μαζικά και ανέλαβαν το βαρύ φορτίο της εθνικής αποστολής, πιστεύοντας με σθένος στην επίτευξη του ιερού σκοπού.

Από τον παλλαϊκό ξεσηκωμό της εποποιΐας του 1955-59, δεν μπορούσε να λείπει η ηρωομάνα κοινότητα της Τσάδας. Ο ήρωας μαθητής Ευαγόρας Παλληκαρίδης, γεννήθηκε το 1938 στην Τσάδα. Πέραν της ιδιαίτερης αγάπης που έτρεφε για την ελληνική παιδεία και τα γράμματα, είχε βαθιά ριζωμένο στην ψυχή του τον πόθο για ελευθερία και για αποτίναξη του αποικιακού ζυγού. Αυτή την αγωνιστική φλόγα ήταν που μετέτρεψε σε ποιητική δημιουργία, εκφράζοντας συχνά μέσα από τους στίχους του τη θέλησή του να βρεθεί «ψυχή τε και σώματι» στην πρωτοπορία της προσπάθειας για την κατάκτηση της ελευθερίας. Ο έφηβος ποιητής, αφοσιωμένος στον μεγάλο αγώνα, βρέθηκε στην πρώτη γραμμή των αντιαποικιακών διαδηλώσεων του λαού πολύ πριν την έναρξή του, την 1^η Απριλίου του 1955.

Δεν είναι τυχαίο άλλωστε το γεγονός ότι το 1953, ο δεκαπεντάχρονος τότε Ευαγόρας, πρωτοστάτησε στις διαμαρτυρίες που εκδηλώθηκαν ενάντια στους εορτασμούς για τη στέψη της βασίλισσας της Μεγάλης Βρετανίας, υποστέλλοντας την αγγλική σημαία από τα

προτύλαιο του Ιακώβειου Γυμναστηρίου. Η πρώτη του αυτή επαναστατική πράξη, είχε ως αποτέλεσμα τη σύλληψή του από τις αγγλικές αρχές. Παρά το γεγονός ότι αφέθηκε ελεύθερος εξαιτίας του νεαρού της ηλικίας του, ο Ευαγόρας ήταν πλέον ένας ώριμος άνθρωπος, ένας απόλυτα κατασταλαγμένος και συνειδητοποιημένος επαναστάτης.

Τον Οκτώβριο του 1955, ευρισκόμενος ξανά στην πρώτη γραμμή της μαθητικής διαμαρτυρίας, που ξέσπασε αυτή τη φορά με αφορμή την καταδίκη του Μιχαλάκη Καραολή σε θάνατο, κατηγορήθηκε από τους Άγγλους και παραπέμφθηκε σε δίκη. Έκτοτε, και προκειμένου να αποφύγει τη δίκη, συνέχισε τη δράση του, ως επικηρυγμένος πλέον, στα βουνά της Πάφου. Τη δράση του αυτή, ανέκοψε η σύλληψή του τον Δεκέμβριο του 1956. Η κατηγορία για κατοχή και διακίνηση οπλισμού και η καταδίκη του σε θάνατο, αποκάλυψε ακόμη πιο ξεκάθαρα το μεγαλείο της αγέρωχης ψυχής του. Ύστερα από την άρνησή του να υποβάλει αίτημα απονομής χάριτος και τις άκαρπες προσπάθειες που ακολούθησαν σε πανελλήνιο και διεθνές επίπεδο, προκειμένου να αποτραπεί ο απαγχονισμός του, ο Ευαγόρας Παλληκαρίδης πήρε μια ανηφοριά, πήρε μονοπάτια και αντίκρουσε ατρόμητα και περήφανα την αγχόνη, ως την πιο σημαντική στιγμή της ζωής του.

Αυτό το δικό του πέρασμα από το σκοτάδι της αγχόνης στο φως της αθανασίας, έθεσε ανεξίτηλη τη σφραγίδα του στην έννοια της φιλοπατρίας, καθιστώντας τη μεγαλειώδη θυσία του σημείο αναφοράς στους αγώνες για την ελευθερία. Ήταν η δική του αντρείοσύνη που οδήγησε και τους άλλους ήρωες που μνημονεύουμε σήμερα στη δική τους, ισάξιου μεγαλείου θυσία.

Μνημονεύουμε και τιμούμε σήμερα άλλο ένα άξιο τέκνο της Τσάδας, τον ήρωα Βλαδίμηρο Ηρακλέους. Ο Βλαδμήμος γεννήθηκε το 1939 στην Τσάδα και γαλουχήθηκε με τα ελληνοχριστιανικά ιδεώδη. Εντάχθηκε στις τάξεις της ΕΟΚΑ, συμμετέχοντας ενεργά, με την έναρξη του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα, στις δράσεις της για αποτίναξη του αγγλικού ζυγού. Ήταν αυτή η ίδια αγάπη του για την πατρίδα, που τον ώθησε, με την εκδήλωση της τουρκοανταρσίας το 1963, να καταταχθεί στις ομάδες εθελοντών με στόχο την υπεράσπιση του νόμιμου Κράτους. Με το ξέσπασμα αιφνιδιαστικής επίθεσης των Τούρκων, στις 7 Μαρτίου του 1964, εναντίον άοπλων πολιτών στην αγορά της Πάφου, ο Βλαδμήμος έσπευσε να δημιουργήσει πρόχειρα φυλάκια για προστασία του πληθυσμού που βαλλόταν αδιακρίτως.

Στις συγκρούσεις που ακολούθησαν στην τουρκική συνοικία του Μούτταλλου στην Πάφο, τη Δευτέρα 9 Μαρτίου του 1964, ο Βλαδμήμος Ηρακλέους, παρά το γεγονός ότι βρισκόταν εκτός καθήκοντος, επέλεξε να συμμετέχει στην αντιμετώπιση της τουρκικής επίθεσης. Εκεί, πέφτει ηρωικά νεκρός από τα καταιγιστικά εχθρικά πυρά, υπογράφοντας με τη θυσία του τη δική του παρακαταθήκη για την υπεράσπιση της νομιμότητας και της ελευθερίας στην πατρίδα μας.

Μια παρακαταθήκη που ακολούθησε πιστά και ο Ανδρέας Χριστοδούλου, το τρίτο ηρωικό παλικάρι, που γεννήθηκε το 1946 στην κοινότητα της Τσάδας. Μεγαλωμένος με τα νάματα της θρησκείας και του έθνους, ο Χριστοδούλου θεωρούσε χρέος του να υπερασπίζεται την

τιμή και την αξιοπρέπεια της πατρίδας του. Μαθητής ακόμα στο γυμνάσιο περνούσε πολλά απογεύματα στον αστυνομικό σταθμό Τσάδας, ενώ με την αποφοίτησή του εργάστηκε εθελοντικά ως ειδικός αστυνομικός. Κατά τη διάρκεια των συγκρούσεων του 1963, βρέθηκε στην πρώτη γραμμή αντιπαράταξης, και με σκοπό την υπεράσπιση του νόμιμου κράτους κατατάχθηκε στον κυπριακό στρατό, τον Ιανουάριο του 1965.

Μετά τη γενική εκπαίδευση στη Γεροσκήπου, εκπαιδεύτηκε ως ασυρματιστής στις Διαβιβάσεις, υπηρετώντας στη συνέχεια ως νεοσύλλεκτος σε ακριτικό φυλάκιο στην Αμπελικού, στο ανατολικό τμήμα της Τηλλυρίας. Στις 9 Απριλίου 1965, σε ηλικία 19 ετών, έπεσε νεκρός από πυρά που δέχθηκε από το τουρκικό φυλάκιο εν ώρα καθήκοντος, περνώντας στο πάνθεο των ηρώων της πατρίδας μας.

Η τουρκοανταρσία, ως αποτέλεσμα της επεκτατικής πολιτικής της Τουρκίας, ήταν μόνο μια από τις πολλές παραμέτρους που συνέθεταν το σκηνικό στην πατρίδα μας, κατά τα πρώτα χρόνια μετά τον αγώνα της ΕΟΚΑ. Ο διχασμός του λαού μας κατά την περίοδο εκείνη, και ιδιαίτερα το πραξικόπημα της 15^{ης} Ιουλίου, ήταν οι παράμετροι που έδωσαν την αφορμή στην κατοχική δύναμη να εισβάλει στην πατρίδα μας στις 20 Ιουλίου του 1974. Σήμερα, μνημονεύουμε και τιμούμε ακόμη ένα ηρωικό τέκνο της ηρωόμανας Τσάδας, που έδωσε τη ζωή του για την ελευθερία της Κύπρου μας κατά την τουρκική εισβολή, Ο Ηρόδοτος Σάββα γεννήθηκε το 1954 και ακολούθησε πιστά τη διαγεγραμμένη ηρωική πορεία των υπόλοιπων παλληκαριών της κοινότητας. Υπηρετώντας στο 361 Τάγμα Πεζικού στο Συγχαρί, αγωνίστηκε σθεναρά μαζί με άλλους στρατιώτες εναντίον των τούρκων εισβολέων. Από τις 16 Αυγούστου του 1974, προστέθηκε στον μακρύ κατάλογο των αγνοουμένων μας. Σύμφωνα με μαρτυρίες, ο Ηρόδοτος εκτελέστηκε εν ψυχρώ από τους Τούρκους, μαζί με συναγωνιστές του. Τα οστά του εντοπίστηκαν σε ομαδικό τάφο το 2013. Το παλικάρι από την Τσάδα, κηδεύτηκε αργότερα, με τιμές ήρωα, στη γενέτειρά του.

Κυρίες και κύριοι,

Αν μπορούμε σήμερα εμείς να απολαμβάνουμε τα δικαιώματά μας ως πολίτες του ανεξάρτητου κράτους της Κυπριακής Δημοκρατίας, είναι γιατί σε κοινότητες όπως η Τσάδα ανατράφηκαν γενναία παλληκάρια. Είναι γιατί σε κάθε σπιθαμή αυτού του νησιού, έζησαν, αγωνίστηκαν και θυσιάστηκαν διαχρονικά, άντρες, γυναίκες και παιδιά που είχαν βαθιά ριζωμένη μέσα τους την αγάπη για την πατρίδα. Με τον ιδρώτα και το αίμα αυτών των αγωνιστών της ελευθερίας γράφτηκε ο απελευθερωτικός αγώνας του 1955-59, ένα έπος ψυχής που δίδαξε ότι ο άνθρωπος καταξιώνεται μόνο όταν διασώζει την αξιοπρέπειά του και αγωνίζεται για την ελευθερία και το κοινό καλό. Δυστυχώς όμως, ο αγώνας δεν έφερε αυτό που επιζητούσαν πραγματικά οι αγωνιστές και επιθυμούσε ο λαός της Κύπρου μας, παρόλο που με τη συνθήκη της Ζυρίχης-Λονδίνου που υπογράφηκε στο τέλος του, η πατρίδα μας απαλλάχτηκε από τον αγγλικό ζυγό και ιδρύθηκε η Κυπριακή Δημοκρατία, που αποτέλεσε το στήριγμα στις δύσκολες ώρες που πέρασε η πατρίδα μας από τότε μέχρι σήμερα.

Τα τραγικά δικά μας λάθη που ακολούθησαν τον μεγάλο αγώνα, με αποκορύφωμα το προδοτικό πραξικόπημα του 1974, έδωσαν την ευκαιρία στην επεκτατική Τουρκία να υλοποιήσει την από καιρό σχεδιαζόμενη εισβολή της στα εδάφη μας. Σήμερα, 50 χρόνια μετά, μεγάλο μέρος της πατρίδας μας εξακολουθεί να βρίσκεται ακόμα υπό κατοχή. Η Τουρκία επιδεικνύει εδώ και δεκαετίες την ίδια αδιάλλακτη στάση και συνεχίζει τον σφετερισμό των περιουσιών μας, την παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τον εθνικισμό, την καταστροφή της πολιτιστικής μας κληρονομιάς και την αξίωση μόνιμης παρουσίας τουρκικών στρατευμάτων στην Κύπρο, περιφρονώντας το ευρωπαϊκό κεκτημένο και αγνοώντας το διεθνές δίκαιο.

Συνεχιζόμενης της απaráδεκτης τουρκικής κατοχής, έχουμε χρέος, με ενότητα και ομοψυχία, να εξαντλήσουμε κάθε ειρηνική προσπάθεια για την επίτευξη μιας βιώσιμης και λειτουργικής λύσης. Μιας λύσης απόλυτα συμβατής με τα περί Κύπρου Ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών, τις αρχές της διεθνούς νομιμότητας και το ευρωπαϊκό κεκτημένο. Μιας λύσης που θα διασφαλίζει τα ανθρώπινα δικαιώματα του κάθε κύπριου πολίτη, απαλλάσσοντας την πατρίδα μας από τα κατοχικά στρατεύματα, τα επεμβατικά δικαιώματα και τις εξαρτήσεις από τρίτες χώρες.

Σε αυτό τον στόχο επικεντρώνει τις προσπάθειές του ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, επιδιώκοντας την επανέναρξη των συνομιλιών, που θα οδηγήσουν στον διάλογο και τη συνολική διευθέτηση του κυπριακού ζητήματος. Σε αυτό τον στόχο θα παραμείνουμε προσηλωμένοι, εκπληρώνοντας την οφειλή που έχουμε, να παραδώσουμε στις μελλοντικές γενιές μια ελεύθερη και ευημερούσα πατρίδα. Αυτή είναι και η ύψιστη τιμή που οφείλουμε εμείς στη θυσία των τεσσάρων παλληκαριών της Τσάδας, των ηρώων Ευαγόρα Παλληκαρίδη, Βλαδίμηρο Ηρακλέους, Ανδρέα Χριστοδούλου και Ηρόδοτο Σάββα. Αυτή είναι η υποχρέωσή μας έναντι όλων όσων θυσίασαν τη ζωή τους για την πατρίδα. Ας αφουγκραστούμε τα μηνύματα του ηρωικού αγώνα και της θυσίας τους.

